

УДК 338.483(477)

ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ СТРАТЕГІЧНОГО ЗБЕРЕЖЕННЯ

Софія Білоус

*Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, м. Львів, Україна, 79000
E-mail: ssonzee@ukr.net*

Окреслено стратегічні напрями розвитку туризму в Україні. Досліджено сучасні тенденції стратегічного розвитку туризму. Наведено динаміку туристичних потоків за 2000–2015 рр., на основі кругових діаграм представлено частку в'їзних, виїзних туристів та екскурсантів. Узагальнено підходи до визначення понять “сталий розвиток”, “стратегія розвитку”. Наведено досвід Німеччини, Польщі, Франції, Норвегії у сфері збереження та відновлення туристичних ресурсів, який, на думку автора, потрібно перейняти з метою створення дієвої системи збереження ресурсів і в Україні. Визначено стратегічні пріоритети розвитку туристичної галузі.

Ключові слова: стратегічні напрями; сталий розвиток; туристична галузь; раціональне використання; туристичні ресурси.

Постановка проблеми. Туризм – це галузь, яка з року в рік стабільно зростає у світі, щороку збільшується як мінімум на 3 %. За підрахунками ЮНВТО, 2014 р. в Європі подорожувало 609 млн туристів, загалом за рік світові туристи витратили 1,3 трлн доларів. За словами заступника Міністра економічного розвитку і торгівлі України Ю. Клименко, Україна має всі передумови для того, щоб отримати частину світового туристичного потоку обсягом 1,3 трлн дол. на рік. Туризм в Україні – це ключова галузь економіки, розвиток якої повинен забезпечити відкритість вітчизняної економіки, посилити демократичність та євроінтеграційний курс держави. Саме тому слід розробляти стратегічні напрями розвитку галузі, з точки зору максимально можливого збереження туристичних ресурсів. За результатами оцінки різних науковців, туристичні ресурси України використовують не надто раціонально. Їхня інвестиційна віддача і внесок у прискорення економічного розвитку не надто втішають, що потребує негайних дій як на законодавчому, так і на практичному рівні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вітчизняними та зарубіжними вченими вивчено та висвітлено чимало аспектів розвитку галузі, шляхів раціонального використання та охорони туристичних ресурсів, обґрунтовано необхідність стратегічного розвитку галузі на засадах сталого розвитку. Це праці: О. Бейдика, І. Бережної, Б. Буркинського, О. Веклич, Ю. Волкова, З. Герасимчук, С. Гринів, В. Голяна, М. Гудзь, Б. Данилишина, М. Долішнього, І. Зоріна, В. Квартальнова, В. Кифяк, С. Кравціва, Л. Лук'янова, О. Любіцевої, М. Мальської, Л. Мельника, Т. Ткаченка, Ю. Туниці, М. Хвесика, В. Цибуха, Л. Черчик, І. Школи, М. Щурика.

Формулювання цілей статті. Однак і сьогодні залишається невирішеною проблема стратегічного управління збереження туристичних ресурсів в Україні. Крім того, сучасні особливості туристичної галузі сприяють розвитку нових видів туризму, а, отже, залученню нових типів туристичних ресурсів, що, своєю чергою, потребує додаткових досліджень пошуку шляхів підвищення рівня раціональності використання та збереження туристичного ресурсу країни.

Виклад основного матеріалу. Ефективний розвиток в'їзного туризму на засадах раціонального використання ресурсного потенціалу можливий лише на основі чіткої державної стратегії – конкретного плану дій, з переліком завдань, орієнтованих на практичний результат.

Зміст поняття „стратегія” потребує глибшого дослідження. Термін „стратегія” походить від грецького слова *strategia* (*stratos* – військо; *ago* – веду). Приблизно 550 р. до н. е. слово „strategos” набуло значення мистецтва командувача військом. Припускали, що, крім офіційного статусу, командувач володіє спеціальними психологічними та поведінковими навичками і досвідом, необхідними для ведення війни [3, с. 4].

Управління як науковий напрям в економіці сформувалося на початку ХХ ст. Школа наукового менеджменту (Ф. Тейлор, Г. Гант, Х. Емерсон), а потім адміністративна школа управління (А. Файоль, М. Вебер, У. Бернард) однією з основних функцій управління вважали планування. На той час планування було короткостроковим, мало форму бюджетування та контролю і базувалося на стабільності зовнішнього середовища та ресурсного потенціалу підприємства. Планування діяльності вважали компонентом річного бюджету, в якому скрупульозно враховувались усі витрати і доходи. Проте перші хвили науково-технічної революції, поява транснаціональних корпорацій, насичення ринку товарами загострили потребу в довгострокових плануванні та управлінні [3, с. 4].

Уперше концепцію стратегічного управління представив І. Ансофф у травні 1973 р. на конференції, організованій представниками Вищої школи управління при Університеті Вандербілта. Книга І. Ансоффа „Стратегічне управління”, у якій описані не лише процеси розробки, а й реалізації стратегії, побачила світ 1979 р.

Ідеї зарубіжних учених почали широко використовувати у світі. Зокрема, в Україні розвиток науки стратегічного управління прискорився у 90-х роках з переходом до ринкової економіки. Наука і практика почали розвиватися на основі усвідомлення необхідності стратегічного управління. Над цим активно працювали В. Василенко, В. Герасимчук, Л. Довгань, Г. Кіндрацька, М. Мартиненко, А. Міщенко, В. Немцов, А. Наливайко, С. Оборська, Є. Панченко, В. Пономаренко, А. Старостіна, Т. Ткаченко, З. Шершньова та ін.

Сьогодні особливо актуальною є побудова ефективної стратегії розвитку туристичного бізнесу, тобто розробка загальної концепції розвитку та цільових програм, для реалізації яких необхідні час і значні фінансові ресурси.

Запозичення терміна „стратегія” з військового лексикону пояснюють тим, що наприкінці 50-х років ХХ ст. підприємства розвинених країн опинилися в умовах, близьких до „воєнних дій”, що спричинене насиченням ринку та зростанням конкуренції: щоб вижити, треба було боротися. „Воєнні дії” потребували теоретичного підґрунтя.

За визначенням засновника теорії стратегічного планування А. Чендлера, стратегія – це „визначення основних довгострокових цілей та завдань підприємства, прийняття курсу дій і розподілу ресурсів, необхідних для виконання поставлених цілей” [5]. З одного боку, таке тлумачення „стратегії” спирається на традиційний підхід до її визначення як особливого методу розподілу ресурсів між поточними та майбутніми видами діяльності (А. Чендлер, зокрема, зазначає, що стратегічну альтернативу необхідно будувати на базі порівняння можливостей і ресурсів корпорацій з урахуванням прийнятого рівня ризику). Підсумовуючи аналіз, зазначимо, що загальноприйнятого та узгодженого визначення стратегії не існує, хоча всі дефініції в своїй основі мають спільний знаменник – своєрідний план дій, кроків, які слід виконати для досягнення поставлених цілей [5]. Тут доречно пригадати вислів Г. Мінцберга: „Кожне визначення додає важливі елементи до нашого розуміння стратегії, спонукаючи нас ставити фундаментальні питання про організації та їх розвиток узагалі”.

Отже, стратегія:

- визначає основні напрями і шляхи досягнення цілей зміцнення, зростання та забезпечення виживання організації в довгостроковій перспективі на основі концентрації зусиль на певних пріоритетах;
- є способом налагодження взаємодії фірми із зовнішнім середовищем;
- формується на основі дуже узагальненої, неповної та недостатньо точної інформації;
- постійно уточнюється в процесі діяльності, чому покликаний сприяти добре налагоджений зворотний зв'язок;
- через багаточільовий характер діяльності підприємства має складну внутрішню структуру, тобто можна ставити питання про формування системи стратегій у вигляді „стратегічного набору”;
- слугує основою для розробки стратегічних планів, проектів і програм, які є системною характеристикою напрямів розвитку підприємства;
- слугує інструментом міжфункціональної інтеграції діяльності підприємства, способом досягнення синергії;
- є підставою для змін в організаційній структурі підприємства, узагальненим стрижнем діяльності всіх її рівнів і ланок;
- є основним змістовим елементом діяльності вищого управлінського персоналу;
- є чинником стабілізації відносин в організації;
- дає змогу налагодити ефективну мотивацію, контроль, облік та аналіз як стандарт, котрий визначає успішний розвиток і результати [5].

Державна туристична політика базується на відповідних стратегії і тактиці. Туристична стратегія – це розробка загальної концепції розвитку і цільових програм, для реалізації яких потрібні час і значні фінансові ресурси [1, с. 46].

Стратегічне управління, як невід’ємна складова діяльності суб’єкта туристичної індустрії за сучасних умов, базується на загальних концепціях і положеннях, що утвердилися в інших сферах господарювання, хоча і відрізняються певними особливостями у реалізації окремих стратегій. Його суть полягає у виконанні

таких п'яти завдань:

- аналіз середовища, створення бази для стратегічного осмислення та визначення місії організації;
- окреслення стратегічних цілей і завдань для їхнього досягнення;
- вибір стратегії;
- оцінка результатів внесення змін у стратегічний план і методи [2, с. 20].

Щоб сформувати ефективну стратегію туристичного бізнесу, необхідно спиратися на конкретну концепцію бізнесу, тобто визначити напрям діяльності на коротко- та довгостроковий періоди. З цією метою, спираючись на стратегічне бачення і загальну місію, необхідно визначити оптимальні цілі – чіткі завдання для виконання. Місія і ціль є орієнтирами для наступних етапів розробки стратегії. Важливим завданням стратегічного менеджменту є формування стратегії для досягнення цілей, з урахуванням особливостей сфери діяльності.

Отже, стратегічне управління розвитком туристичного бізнесу дає змогу органам управління туризмом підтримувати зростання економічної, соціальної та інших видів ефективності, виводити галузь на інноваційні, організаційно-економічні, медично-оздоровчі, міжрегіональні та міжнаціональні рівні розвитку ринку туристичних послуг. Щодо цього особливості системи стратегічного управління туристичним бізнесом зумовлюються поставленими цілями, які диференціюються залежно від виду (типу, форми) туризму, проте головна мета, безперечно, – це раціональне використання існуючого ресурсного потенціалу, а також відновлення туристичних ресурсів.

Наскільки важливо у туристичній сфері правильно сформулювати мету і цілі, свідчить приклад Туреччини. У цій країні наприкінці 60-х років ХХ ст. прийняли 15-річний план розвитку економіки, в якому туристичній галузі відвели лише 4–5 %. Проте туризм офіційно визнали повноцінним і важливим сектором економіки, що потребував підтримки з боку держави. Наслідки такого рішення вразили: уже через 10 років доходи від туризму зросли із 7 млн дол. США до 200 млн дол. США, а це більше, ніж у 25 разів. Проте держава ухвалила рішення про подальший активний розвиток туристичної галузі. На основі ґрунтовних наукових досліджень виокремили низку перспективних, з туристичного погляду, провінцій, у яких за державний кошт активно будували якісні дороги. Станом на 2007–2008 рр. доходи від туризму вже становили 21,3 млрд дол. США, 2015 року — 31,46 млрд дол., а протягом лише перших трьох місяців 2016 р. доходи країни від туризму становили 4,07 млрд дол. США згідно з даними Турецького інституту статистики (ТУІК). Цифри могли бути і вищими, проте відбулося значне зниження числа російських туристів після дипломатичної кризи, іноземців – після низки нападів терористів-смертників, а також спроби перевороту, що відбулись в країні у липні 2016 р.

Отже, туристична індустрія розвивається найкраще за умов формування чіткої стратегії розвитку та за підтримки держави. Формуючи стратегію розвитку туризму, слід особливу увагу приділити збереженню та раціональному використанню ресурсного потенціалу, що використовує туристична галузь.

В Україні, на наш погляд, є два стратегічні напрями, які необхідно врахувати для розвитку туристичної галузі в руслі сталого розвитку: законодавчо-адміністративний напрям та економіко-організаційний напрям.

Перший передбачає: створення нормативно-законодавчих актів для розвитку державно-приватного партнерства у сфері туризму; формування нормативно-правової бази розвитку окремих видів туризму; удосконалення діючої законодавчої бази; удосконалення існуючої стратегії розвитку туризму, системи ліцензування, сертифікації, стандартизації туристичної діяльності; удосконалення екологічних стандартів відповідно до світових норм для забезпечення економіко-екологічної безпеки районів розвитку туризму; удосконалення страхування, фінансового забезпечення відповідальності туроператорів; державна підтримка сектора соціально орієнтованих туристичних продуктів (туризм інвалідів, дітей-сиріт, сімей учасників АТО, переселенців зі Сходу країни та ін.); стимулювання суб'єктів туристичного бізнесу до надання учасникам соціального туризму квоти послуг за зниженою ціною; чітке розмежування обов'язків та функцій органів виконавчої влади та місцевого самоврядування в галузі туризму; розвиток внутрішнього туризму як засобу виховання почуття патріотизму, любові до рідного краю, поваги до історії батьківщини; формування сучасної статистики туризму; удосконалення системи професійної освіти у сфері туризму та підвищення рівня науково-методичного забезпечення вузів.

Економіко-організаційний напрям: розробка регіональних стратегій розвитку туризму на засадах сталого розвитку, з подальшою їхньою інтеграцією та координацією з цільовою стратегією розвитку туризму в Україні, а також з обов'язковою системою моніторингу стану виконання та реалізації цільових показників цих стратегій по всіх регіонах; за рахунок удосконалення системи оподаткування суб'єктів туристичної діяльності суттєве удосконалення існуючої туристичної та соціальної інфраструктури; розробка та виконання державних комплексних цільових програм з розвитку туризму в Україні на засадах сталого розвитку; формування інвестиційного порталу та паспортів міст для підтримки інвестиційних проектів у туристичній галузі; збільшення бюджетного фінансування науково-дослідних робіт, спрямованих на розвиток та удосконалення туристичної галузі на засадах сталого розвитку; державна допомога з залучення інвестицій у туристичну галузь України.

На основі туристичної статистики виконано аналіз стану туристичної галузі в Україні, представлено результати у вигляді картографічного зображення (рис. 1).

На колових діаграмах, представлених на рис. 1, відображено, що територією України туристи за досліджувані 15 років розподілені доволі нерівномірно: здебільшого в областях переважає виїзний туризм. Лідером за кількістю виїзних туристів є Львівська область з кількістю туристів 60,83 тис. осіб; значною є частка внутрішніх туристів в Івано-Франківській, Хмельницькій, Запорізькій, Одеській областях. Зазначимо, що після анексії АР Крим немає статистичних даних стосовно туристичних потоків на півострові. На жаль, дуже знизилась чисельність іноземних туристів (0 осіб) у таких областях, як Хмельницька, Черкаська, Житомирська, Миколаївська, Чернігівська, Кіровоградська, Дніпропетровська, Херсонська і Луганська. Дивує той факт, що, згідно зі статистикою, Донецьку область усе ж таки відвідали 147 туристів. Лідерами, якщо так можна сказати, за кількістю іноземних туристів, що відвідали Україну 2015 р., є Івано-Франківська (3 171 особа), Львівська (3 057 осіб), Одеська (1 126 осіб) області. Для порівняння, 2013 р. Івано-Франківську

обл. відвідало 5 750 осіб, а Львівську – 16 162 особи. За чисельністю туристів, як бачимо зі стовпчикових діаграм, лідирують Львівська та Одеська області; дещо поступаються лідерам Івано-Франківська, Дніпропетровська області. Піковим для більшості областей був 2003 р. (АР Крим, Одеська, Запорізька, Закарпатська, Волинська, Львівська області), після чого відбувся деякий спад чисельності туристів. Останніми роками помітний найбільший спад. Це, на наш погляд, можна пояснити фінансово-економічною кризою, а також подіями, пов'язаними з анексією Автономної Республіки Крим та проведенням антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей. Усе це негативно вплинуло на в'їзний туристичний потік, структуру туризму та туристичні можливості країни як на внутрішньому, так і на зовнішньому туристичних ринках.

Рис. 1. Картограмма динаміки туристичних потоків Україною 2000–2015 рр. (розроблено автором на основі державної статистики України)

Починаючи з 1991 р. держава на потреби туристичної галузі спрямовувала не більше 3 млн грн щороку. Упродовж 2003–2004 рр. галузь отримала по 12 млн грн, що надало їй серйозного поштовху і, на нашу думку, зумовило збільшення обсягу потоку туристів 2003 р., як зазначено вище. Натомість упродовж 2005–2006 рр. на розвиток туризму у держбюджеті не передбачили коштів, наслідком чого стало суттєве зниження показників. Український туризм 2007 р. отримав близько 23 млн грн. За підрахунками фахівців туристичної сфери, галузь могла б нормально функціонувати та розвиватися не менше як за 48 млн грн. У держбюджеті

України 2009 р. передбачали 2,5 млн грн., а 2008 р. – 23 млн грн. Суми на розвиток туризму в регіональних бюджетах коливаються від 300 тис. грн (Одеська обл.) до 1,2 млн грн. (Львівська обл.). Для прикладу, Туреччина щороку вкладає в розвиток туризму понад 80 млн дол. США, Греція – близько 120 млн дол. США. А в Україні 2015 та 2016 роки не стали винятком і знову ж таки на потреби галузі не виділили жодних коштів.

За даними Адміністрації Держприкордонслужби, 2015 р. до країни в'їхало 12,9 млн іноземних громадян, тоді як 2014 р. – 13,2 млн, 2013 р. – 25,7 млн іноземців. Україна втрачає свою популярність як туристичний напрям, оскільки в уяві потенційних туристів складається враження повномасштабної війни, а країну сприймають виключно як гарячу точку.

На туристичну галузь протягом 2014–2015 рр. суттєво вплинула відсутність дієвого управлінського апарату, адже Агентство з туризму було в стадії реорганізації, а Міністерство економіки 2015 року отримало наприкінці вересня фактично функції та повноваження з розвитку туризму. У жовтні сформували відділ всередині Міністерства економіки, який відповідає за розвиток туризму (сьогодні його перетворили у департамент). За 5 місяців Міністерство економіки (за які могло здійснювати свої повноваження) здійснило низку маркетингових та інформаційних заходів, зокрема: національний стенд у рамках World Travel Market 2015, який відбувся в листопаді у Лондоні (Великобританія); проведено прес-конференцію щодо можливості України для розвитку туризму в рамках ІВТМ; презентовано проморолик про туристичну Україну "Experience Ukraine" у грудні 2015 р. разом з Мінінформполітики і трансляцію проморолика на державному телеканалі; участь у міжнародній виставці International Tourism Trade Fair 2016, яка відбулася у січні 2016 р. у Мадриді (Іспанія); підготовлено та розміщено на офіційному сайті Мінекономіки календар подій у сфері туризму на 2016 р.; забезпечено роботу національного стенду у виставці в Берліні у березні 2016 р. і підготовлено угоди, проекти угод про співробітництво між Міністерством економіки та державним комітетом Туркменістану з туризму, між урядом Малайзії та України, між Кабінетом Міністрів та урядом Туніської Республіки; багато договорів за проектом Міністерства будуть підготовлені і подані на затвердження уряду. Найважливішим досягненням є розроблена стратегія розвитку туризму і курортів на 2016–2020 роки.

Детальний аналіз та дослідження зазначеної стратегії засвідчують, що у документі не приділено достатньо уваги збереженню туристичних ресурсів, а лише зазначено, що головним завданням є ефективне використання наявного туристичного потенціалу, і жодним словом не згадано про необхідність сталого розвитку туризму. Головними компонентами цієї стратегії є такі вектори, як безпека туристів, нормативна та законодавча база сфери туризму та курортів, розвиток туристичної інфраструктури, розвиток людських ресурсів туристичної сфери та маркетингова політика, інформаційна політика просування туризму в Україні.

Дивно, що навіть після обговорення проекту з представниками громадських об'єднань сфери туризму в рамках презентації офіційного туристичного проморолика "Experience Ukraine! We are open for Tourism" в Американській торговій палаті (4.12.2015, м. Київ), під час презентації Регіональної асоціації "Туризм Херсону"

(18.12.2015, м. Херсон), на Першому засіданні Ради туристичних міст і регіонів (18–19.02.2016, м. Ужгород), на конференції "Діалог регіонів. Стратегія розвитку туризму і курортів" (31.03.2016, м. Київ) та Одеському туристичному форумі (12-14.04.2016, м. Одеса) не з'явилося у такому важливому документі пунктів про збереження та відновлення туристичних ресурсів.

Туристична галузь, яка в своїй діяльності використовує пам'ятки культурної спадщини, природні рекреаційні ресурси, спроможна залучити до їхнього збереження та відновлення фінансові можливості туристичних, готельних, оздоровчих та інших рекреаційних підприємств нашої країни, а також зарубіжних інвесторів. Це передбачено Законом України „Про охорону культурної спадщини” від 8.06.2000 р. Однак необхідно створити ефективну систему залучення та використання таких коштів, як це зроблено в інших країнах, а також зважати на закордонний досвід зі стратегічних напрямів збереження туристичних ресурсів.

У ФРН управлінські рішення з охорони пам'яток культурної спадщини ухвалюють на рівні окремих земель (суб'єктів федерації), які мають право ухвалювати власні закони щодо охорони пам'яток, створювати відповідні відомства і визначати повноваження різних органів управління у цій сфері. Тут захистом і збереженням пам'яток історії та культури займається система органів, підзвітних міністерству культури землі. Спеціальним органом захисту пам'яток є Вище відомство землі з охорони пам'яток, що сприяє популяризації збереження пам'яток історії та культури. Міністр культури землі створює консультативну раду з охорони пам'яток, до якої входять по одному представникові від кожної області, що займається захистом і збереженням пам'яток.

У Великій Британії збереженням ресурсного потенціалу займаються Державний секретар із питань довкілля, транспорту і регіонів, Державний секретар із питань культури, засобів масової інформації і спорту, а також, частково, Державний секретар у справах Уельсу. Відповідно до Закону про національну спадщину, створена незалежна організація – Комісія з історичних будов і пам'яток Англії „Англійська спадщина” (English Heritage). У межах Комісії діють два консультативні комітети: з пам'яток старовини і з історичних будов. Роль державного управління об'єктами культурної спадщини не є визначальною, оскільки головну роль відіграють громадські організації та місцева влада.

Природною та культурною спадщиною в Норвегії управляє Міністерство довкілля, а культурною спадщиною відає особлива структура – Рада з пам'яток культури. У Норвегії існує доволі жорстка державна вертикаль природоохоронних органів, а культурними об'єктами разом з державними інстанціями завідує регіональна влада та місцеві органи самоврядування.

Питаннями збереження та відновлення культурної спадщини в Польщі займаються Міністерство культури та національної спадщини та Управління Генерального зберігача пам'яток, до якого входить Служба охорони пам'яток. Аналогічні підрозділи створюють на рівні воєводств під керівництвом воєводи. Питаннями територіального управління займається Міністерство довкілля і раціонального природокористування [6, с. 200].

Охороною пам'яток історії та культури у Франції займаються міністр у справах

культури, префекти регіонів, департаментів і мери комун. У межах Міністерства культури при Головному управлінні архітектури функціонує постійна Комісія з охорони пам'яток культури і мистецтва. Під головуванням міністра культури функціонує Національна комісія загальної інвентаризації пам'яток і художніх багатств, яка подає пропозиції щодо організації облікових робіт і досліджень в області матеріальної культури. Також існує Національна каса з охорони пам'яток культури і мистецтва для збору коштів, призначених на охорону пам'яток (окрім тих, які щорічно надають з державного бюджету), і розпорядження цими засобами. Окрім національних органів з охорони пам'яток історії та культури, питаннями охорони пам'яток опікуються місцеві інституції.

Досвід перелічених країн повинен слугувати прикладом правильної організації збереження культурної спадщини і для України.

Сьогодні Урядом зареєстровано законопроект про Державний фонд гуманітарного розвитку України. Головне джерело наповнення фонду – спеціальне відрахування від лотереї, алкогольного та тютюнового бізнесу. Кошти на проекти у сфері культури, освіти, охорони здоров'я, соціального захисту громадян, а також для підтримки туризму скеровуватимуть громадські експертні групи.

Варто наголосити і на сучасних науково-технічних досягненнях, які можуть зробити вагомий внесок щодо збереження туристичних ресурсів, таких як дрон.

Дрони — це літальні апарати, які літають без людей на борту, проте управляють ними з землі. Отже, їх не вважають повітряною технікою, а зачисляють до регульованих дистанційним способом робіт. Їх піднімали в повітря ще у п'ятдесятих роках минулого століття з метою фоторозвідки і відволікання уваги противника. Сьогодні дрони — не тільки техніка військових, їх можна застосовувати в багатьох областях: для контролю за пожежами, посівами, міграцією тварин. Вони допомагають створювати карти і стежити за будь-якою місцевістю. У Великобританії проводять повітряні інспекції. Такий літальний апарат, як засвідчує світовий досвід, можна дуже широко використовувати і в туристичній галузі. Зокрема, для збереження пам'яток архітектури, адже для реставрації, відновлення важливо мати точні зображення об'єкта, а за допомогою фотографування дроном можна створити точну 3-Д модель об'єкта, або ж місцевості загалом (рис. 2).

Будь-який об'єкт можна розглянути до найменших деталей одним натиском курсора. Також за допомогою цих технологій можна змоделювати, чи вписуватиметься майбутня будівля в архітектурний ансамбль місцевості, що важливо для збереження архітектурної цілісності міст (невдалим прикладом у Львові слугує будівля банку позаду пам'ятника Міцкевича та десятки інших). Ці технології використовують також під час зйомок рекламних роликів для просування певних територій і їхнього представлення з туристичною метою. Ще одним напрямом використання дронів є проведення екскурсій он-лайн багатьма містами світу, щоб потенційний турист міг зацікавитись та відвідати такий ресурс, випадково натрапивши на нього.

Необхідно, на наш погляд, згадати, і важливість цього новітнього засобу для збереження природного середовища, що доволі важливо для розвитку туризму. Аерозйомка дроном екологічно небезпечних об'єктів, вперше проведена в рамках проекту “Дрон-погляд на зони екологічного лиха Львівщини”, допомогла екологам

і громадськості візуалізувати, а, отже, усвідомити масштаби екологічних проблем регіону.

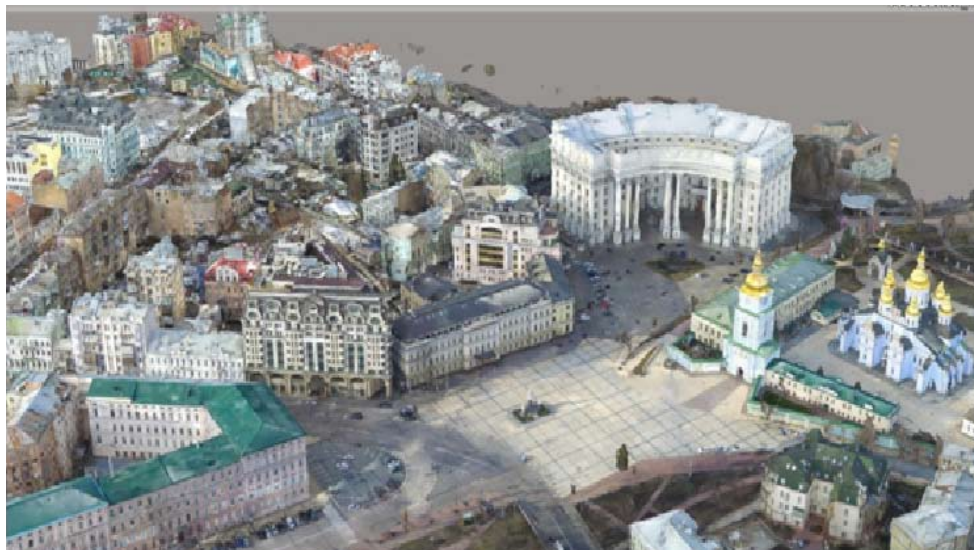

Рис. 2. Зйомки дроном м. Києва для створення 3-Д моделі

Висновок. Отже, Україна має значний туристичний потенціал, однак існує проблема щодо його збереження та відновлення. Саме це підсилює актуальність необхідності розроблення стратегічних напрямів розвитку галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Дядечко Л. П. Економіка туристичного бізнесу / Л. П. Дядечко. – Донецьк : Дон ДУЕТ, 2006. – 224 с. – С. 37.
2. Кайлюк Є. М. Стратегічний менеджмент : навчальний посібник / Є. М. Кайлюк, В. М. Андреева, В. В. Гриненко / Міністерство освіти і науки України, Харківська національна академія міського господарства. – Харків : ХНАМГ, 2010. – 278 с.
3. Страшинська Л. В. Стратегія розвитку продовольчого ринку в Україні : монографія / Л. В. Страшинська ; під ред. академіка НАН України Б. М. Данилишина. – Київ : Профі, 2008. – 532 с.
4. Ткаченко Т. І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу : монографія / Т. І. Ткаченко. – Київ : Київський національний торговельно-економічний університет, 2006. – 537 с.
5. Шершньова З. Є. Стратегічне управління [Електронний ресурс] / Шершньова З. Є., Оборська С. В. — Режим доступу : <http://economics.at.ua/load>.
6. Шулік Б. В. Зарубіжний досвід у регулюванні туризму / Б. В. Шулік // Держава та регіони. – 2009. – № 1. – С. 200–207.

Стаття надійшла до редколегії 09.09.2016

Прийнята до друку 19.09.2016

TOURISM POTENTIAL OF UKRAINE: STATE AND PROSPECTS OF STRATEGIC CONSERVATION

Sofija Bilous

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universitetska Str., Lviv, Ukraine, 79000,
E-mail: ssonzee@ukr.net*

There are some outlines strategic directions of development of tourism in Ukraine. The modern trend of strategic tourism is investigated. An dynamic tourism flows for 2000 - 2015 gg., based on pie charts which are presented in proportion of entry of exit tourists. Due to circular diagrams shows that the territory of Ukraine is investigated by the number of tourists visiting Lviv region; there is a large share of domestic tourists in Ivano-Frankivsk, Khmelnytsky, Zaporizhia, Odesa. Generalized approaches to the definition of “sustainable development”, “Development Strategy”. The experience of Germany, France, Norway, in the preservation and restoration of tourism resources. The experience of these countries, according to the author, should serve as an example of proper preservation of cultural heritage and our Ukraine. The analysis is reported by the government bill on the State Fund for humanitarian development of Ukraine. The author draws attention to the modern scientific and technological achievements that can make a significant contribution to preserve tourism resources, in particular, such as the drone. The article states that the preservation of monuments, important to have a precise picture of the object, but by photographing drone can create an accurate 3 D model of the object or area in general. Also the strategic priorities of the tourism industry.

Key words: strategic direction; sustainable development; tourism industry; rational use of tourist resources.